

CĂTRE,

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene - Autoritatea de Management pentru Programul Tranziție Justă 2021-2027

Ref: Forma revizuită a Ghidului solicitantului „Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului”, componenta „Investiții pentru dezvoltarea IMM care sprijină creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă” din cadrul Programului Tranziție Justă 2021 – 2027

La data de 21 august 2023, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a publicat un nou ghid al solicitantului în consultare publică. Noul document face, practic, abstracție de ghidul publicat inițial (27 aprilie a.c.), venind cu numeroase modificări de substanță, deși se presupune că au la bază aceleași documente strategice și acte normative. Astfel, în Anexa 14.2 Reglementări europene și naționale, cadrul strategic, documente programatice aplicabile, singurele reglementări apărute după publicarea versiunii inițiale a Ghidului solicitantului sunt: OUG nr. 23/2023 privind instituirea unor măsuri de simplificare și digitalizare pentru gestionarea fondurilor europene aferente Politicii de coeziune 2021-2027, precum și o serie de acte subsecvente (ordine MIPE), emise în aplicarea OUG nr. 23/2023, prin care se stabilesc modele/structuri cadru ale unor documente, nicidecum nu se reglementează aspecte de fond de natură a justifica modificările substanțiale din noul ghid, în special cele privind codurile CAEN eligibile, numărul de angajați minim impus, criteriile de evaluare și selecție modificate radical.

În ceea ce privește codurile CAEN eligibile, respectiv neeligibile, considerăm că este nejustificată eliminarea unor coduri CAEN “Conform excluderilor din Analiza DNSH a PTJ”, din următoarele motive:

- Această analiză a fost elaborată anterior primei versiuni a ghidului solicitantului, fiind transmisă Comisie Europene, potrivit secțiunii cu titlul “Documente” – pag 221 din Programul Tranziție Justă aprobat de Comisia Europeană - la data de 29 noiembrie 2022; prin urmare, este de presupus că analiza DNSH a PTJ fost luată în considerare la stabilirea activităților eligibile, inclusiv în ghidul supus consultării publice la data de 27 aprilie a.c.;
- La pag. 16 din PTJ se precizează: “Toate investițiile PTJ vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țințelor de mediu aferente. Respectarea cerințelor de neprejudiciere semnificativă a mediului (DNSH) în înțelesul Regulamentului (UE) 852/2020 se constituie în criteriu de selecție a proiectelor[...].» Prin urmare, respectarea cerințelor DNSH se impune la nivel de proiect, prin asumarea listei de evaluare DNSH în etapa de pregătire a proiectului, precum și prin urmărirea respectării principiului DNSH în faza de implementare, respectiv în perioada de durabilitate a proiectului, și nicidecum prin eliminarea a priori a unei liste substanțiale de coduri CAEN pentru care se pot respecta foarte ușor principiile DNSH;
- La pag. 20, 30, 40, 50, 60 și 69 din PTJ se specifică: “Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF): Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului”, cu detalieri pe fiecare județ în parte privind domeniile identificate ca prioritare pentru diversificarea economică durabilă. Niciunde în cuprinsul documentului nu se face vorbire de excluderea unor activități pe baza analizei DNSH;
- Codurile CAEN eliminate pe baza acestui motiv (“Conform excluderilor din Analiza DNSH a PTJ”) nu sunt de natură a aduce prejudicii mediului înconjurător, în condițiile în care utilizează

echipamente de cea mai nouă generație și respectă toate prevederile legislației de mediu. De altfel, prin Ghidul solicitantului este obligatoriu documentul emis de către Agenția pentru Protecția Mediului privind necesitatea (sau nu) a evaluării de mediu. Exemplificăm cu codul CAEN 2511 - Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice care, conform definiției, include:

- fabricarea de structuri metalice pentru construcții și părți componente ale acestora (turnuri, stâlpi, grinzi cu zăbrele, poduri etc.)
- fabricarea de structuri metalice industriale (structuri pentru furnale, pentru echipamente de ridicat și manevrat, etc.)
- fabricarea de construcții prefabricate din metal:
- barăci metalice, elemente modulare pentru expoziții etc.

Un exemplu de proiect pe un astfel de cod CAEN îl reprezintă înființarea unei unități de prelucrare a profilelor metalice cu ajutorul unor utilaje de ultimă generație, urmând a fi executate operațiuni de: debitare, îndoire, pliere, găurire etc în condiții de eficiență energetică și minimizare a deșeurilor rezultate, cu utilizarea (parțial) de energie din sursă regenerabilă (solară); nu este clar de ce o astfel de operațiune ar fi exclusă în urma unei analize DNSH. Cererea pentru astfel de profile metalice este extrem de mare pe piața internă, dar și pe cea externă, pentru proiectele de infrastructură (clădiri, infrastructură de transport etc.). Facem precizarea că acest cod CAEN nu presupune operațiuni de turnare a metalelor, care se încadrează pe Grupa CAEN 245 – Turnarea metalelor, care aparține industriei siderurgice, excluse în baza art.13 lit. a) din Regulamentul (UE) 651/2014.

Coduri CAEN similare, care pot foarte ușor demonstra respectarea principiului DNSH, însă au fost eliminate pe același motiv, sunt, în opinia noastră (enumerare exemplificativă, nu limitativă):

- 172 Fabricarea articolelor din hârtie și carton
- 221 Fabricarea articolelor din cauciuc
- 222 Fabricarea articolelor din mase plastice
- 231 Fabricarea sticlei și a articolelor din sticlă
- 232 Fabricarea de produse refractare
- 233 Fabricarea materialelor de construcții din argilă
- 234 Fabricarea altor articole din ceramică și porțelan
- 236 Fabricarea articolelor din beton, ciment și ipsos
- 237 Tăierea, fasonarea și finisarea pietrei
- 257 Producția de unelte și articole de fierărie
- 259 Fabricarea altor produse prelucrate din metal

Precizăm că, pe lângă importanța pe care o prezintă pentru economia zonelor afectate de tranziția către o economie decarbonată, aceste industrii au și potențialul de a absorbi forța de muncă disponibilizată din sectorul energetic tradițional – obiectiv prioritar al PTJ – mai ales în condițiile în care numărul de locuri de muncă nou create prin proiecte a fost majorat în mod semnificativ față de varianta inițială a ghidului.

Aspecte din Ghidul solicitantului de natură a îngreuna sau chiar restricționa accesul la finanțare:

1. Eliminarea unor coduri CAEN

- a. Pe motiv că sunt excluse de analiza DNSH (Do No Significant Harm – din păcate, acest document nu este public, astfel încât nu putem verifica temeinicia excluderii; totuși, acest document a fost elaborat și transmis Comisiei Europene cu mult înainte de publicarea ghidului inițial, unde aceste coduri CAEN au fost eligibile), deși aceste activități nu au impact negativ asupra mediului, în condițiile în care utilizează cele mai noi tehnologii și iau toate măsurile pentru minimizare/reutilizarea deșeurilor, eficiență energetică, utilizarea energiei regenerabile etc, de exemplu:
- i. 172 Fabricarea articolelor din hârtie și carton
 - ii. 221 Fabricarea articolelor din cauciuc
 - iii. 222 Fabricarea articolelor din mase plastice
 - iv. 231 Fabricarea sticlei și a articolelor din sticlă
 - v. 232 Fabricarea de produse refractare
 - vi. 233 Fabricarea materialelor de construcții din argilă
 - vii. 234 Fabricarea altor articole din ceramică și porțelan
 - viii. 236 Fabricarea articolelor din beton, ciment și ipsos
 - ix. 237 Tăierea, fasonarea și finisarea pietrei
 - x. 251 Fabricarea de construcții metalice
 - xi. 255 Fabricarea produselor metalice obținute prin deformare plastică; metalurgia pulberilor
 - xii. 257 Producția de unelte și articole de fierărie
 - xiii. 259 Fabricarea altor produse prelucrate din metal
- b. Pe motiv că nu îndeplinesc obiectivul programului/intervenției (fără a se detalia modul în care nu îndeplinesc aceste obiective, în contextul în care pot asigura crearea unui număr semnificativ de locuri de muncă), de exemplu:
- . 412 Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale
 - i. 421 Lucrări de construcții a drumurilor și a căilor ferate
 - ii. 422 Lucrări de construcții a proiectelor utilitare
 - iii. 429 Lucrări de construcții a altor proiecte ingineresti
 - iv. 861 Activități de asistență spitalicească
 - v. 869 Alte activități referitoare la sănătatea umană.

2. **Erori privind codurile CAEN:** următoarele coduri CAEN sunt punctate ca fiind prioritare în grila de evaluare, însă ele sunt neeligibile potrivit Anexei 14.3.b: 291, 309 (ambele DJ).

3. **Numărul minim de noi locuri de muncă**, pe lângă faptul că a fost majorat semnificativ față de varianta inițială a ghidului solicitantului, este disproporționat față de valoarea ajutorului financiar nerambursabil solicitat (spre exemplu, pentru 3,5 milioane euro și pentru 5 milioane euro se impune același număr de locuri de muncă – 36 - , iar pentru obținerea punctajului maxim sunt necesare chiar 69 noi locuri de muncă, ceea ce descurajează depunerea de proiecte de valori mari, prin care se achiziționează echipamente moderne). Mai mult, creșterea numărului minim de noi locuri de muncă se face în salturi mari, raportat la valoarea AFN (de ex. pentru 2,1 mil nr. de noi locuri de muncă este dublu față de cel pentru 1,9 mil).

4. **Solicitarea deciziei finale a etapei de încadrare**, emisă de către autoritatea de mediu, la depunerea cererii de finanțare, poate pune în pericol depunerea majorității proiectelor ce vizează industria prelucrătoare, perioada de obținere a acestei decizii poate fi, în practică, de 3 luni sau chiar mai mare. Se poate accepta dovada demarării demersurilor pe lângă Agenția pentru Protecția

Mediului, iar decizia etapei de încadrare să se solicite pe parcursul procesului de evaluare sau chiar la contractare.

5. **Modificarea radicală a criteriilor de evaluare**, unele dintre ele conținând formulări ambigue:

- a. La criteriul 2 (primul dintre ele, fiindcă sunt două criterii numerotate cu 2), punctele a) „Se are în vedere și se justifică în cadrul planului de afaceri utilizarea de materii prime secundare în fluxul de producție (materii care provin din procese de reciclare)?” și b) “Se are în vedere și se justifică în cadrul planului de afaceri utilizarea de materii prime locale (sursa unor materii prime utilizate în procesul productiv să fie din județ, iar acest aspect se va justifica și demonstra în cadrul secțiunii specifice din planul de afaceri)?”, în special în cazul proiectelor de servicii, se punctează situația în care se utilizează materiale /consumabile care provin din procese de reciclare/din județ?
- b. La criteriul 4, subcriteriul al treilea, “Pentru locurile de muncă propuse a fi create solicitantul se angajează să le ocupe cu persoane din cel puțin una din categoriile diferite de mai jos [...]” - nu este clar dacă toate locurile de muncă trebuie să îndeplinească această cerință, lucru practic imposibil, în special la proiectele cu număr mare de angajați;
- c. La criteriul 5, subcriteriul a) „Proiectul include astfel de măsuri pentru persoanele angajate pentru ocuparea locurilor de muncă nou create” – nu este clar dacă măsurile trebuie să se adreseze tuturor persoanelor angajate sau este suficient să aibă în vedere o parte dintre angajați;
- d. La criteriile 9 și 10 - Creșterea cifrei de afaceri, rata de creștere a profitului din exploatare – nu se precizează dacă se referă la istoric (2022/2021) sau este un indicator de asumare, caz în care nu se precizează care este momentul la care se va măsura această creștere (de ex, primul an după finalizarea implementării, la finalul perioadei de monitorizare etc.);
- e. La criteriul 12, subcriteriul c) “Măsuri pentru minimizarea la sursă a deșeurilor rezultate din activitatea de construcții/dezafectare/dezmembrare pentru creșterea gradului de recuperare, reutilizare și reciclare a deșeurilor rezultate (nu se referă la introducerea acestora în fluxul de producție)” – cum se punctează la acest criteriu de către un proiect care nu include astfel de activități (construcții/dezafectare/dezmembrare)? Sau se referă la dezmembrarea activelor achiziționate prin proiect după încheierea duratei de utilizare?

6. **Lipsa unei liste privind cheltuielile eligibile**, similare celei existente în prima versiune a ghidului solicitantului; deși în ghid se face referire la Anexa 14.5 (pag.26 – “Categoriile de cheltuieli eligibile și ne-eligibile aferente apelurilor de proiecte ce se lansează prin prezentul ghid sunt detaliate în anexa 14.5 la prezentul ghid. De asemenea, plafoanele pentru categoriile de cheltuieli eligibile sunt stabilite în anexa menționată și vă rugăm să le aveți în vedere în stabilirea bugetului cererii de finanțare.”), anexa respectivă nu conține niciun fel de informație de acest fel.

7. **Lipsa unei liste a documentelor care trebuie depuse odată cu cererea de finanțare** (Anexa 14.7, despre care se face vorbire la pag. 37 din ghid, dar care lipsește).

8. **Eligibilitatea TVA** – la pag. 26 din Ghid se menționează ca fiind neeligibilă “taxa pe valoarea adăugată („TVA”), cu următoarele excepții:

- pentru operațiunile al căror cost total este mai mic de 5 000 000 EUR (inclusiv TVA);
- pentru operațiunile al căror cost total este mai mare de 5 000 000 EUR (inclusiv TVA), în cazul în care TVA-ul nu se recuperează în temeiul legislației naționale privind TVA;

Este corect faptul că TVA este eligibil pentru proiectele cu valori totale mai mici de 5 mil. euro, chiar dacă TVA este recuperabil de la bugetul de stat în baza legislației naționale?

9. **Zonele vizate prioritar de apelul de proiecte**: se specifică următoarele categorii de zone:

a. Pentru județul Gorj: **Bazinul carbonifer** Motru-Rovinari, Albeni-Târgu Cărbunești și Schela, cf. studiului *Disparități teritoriale în România (2021)*. Studiul respectiv face referire la zonele defavorizate care, în cazul județului Gorj, au fost declarate prin HG. 191, 192 și 193 din 1999. Prin sintagma “bazin carbonifer” se înțelege “zonă defavorizată”, declarată ca atare printr-unul din actele normative anterior menționate, cuprinzând toate localitățile (UAT) nominalizate în actele normative respective?

b. Pentru județul Hunedoara, aceeași întrebare, numai că în acest caz se specifică în mod clar că este vorba despre **zonele defavorizate**;

c. Comunitățile marginalizate cf. *Atlasului comunităților marginalizate actualizat, atunci când va fi disponibil*. Având în vedere că în Atlasul disponibil (cel din 2016), comunitățile marginalizate sunt identificate la nivel de sat, trebuie precizat dacă se consideră zonă prioritară întregul UAT (comună/oraș) sau doar satul/satele nominalizat/-e.

Alte observații:

Nr.	Capitol Articol Paragraf	Varianta actuală	Propunere de reformulare	Motivare
1	5.4.2	Achiziționarea de echipamente tehnologice, utilaje, instalații de lucru, mobilier, echipamente informatice, birotică, de natura mijloacelor fixe, cu excepția mijloacelor de transport.	Achiziționarea de echipamente tehnologice, utilaje, instalații de lucru, mobilier, echipamente informatice, birotică, de natura mijloacelor fixe, inclusiv mijloace de transport tehnologic.	Activitățile de producție și servicii au nevoie de mijloace de transport tehnologic (autofurgonete, autofurgoane și autodube dumpere, autocisterne; autoizoterme și autofrigorifere, autotururi, autotelescoape, autoateliere și autodepanatoare, alte autovehicule cu destinație specială. Se pune de acord cu propunerea precedentă.
2	5.5.3	Cheltuielile cu achiziționarea autovehiculelor și a mijloacelor de transport, așa cum sunt ele clasificate în Subgrupa 2.3. „Mijloace de transport” din HG 2139/2004, indiferent de domeniul de activitate al solicitantului ori de domeniul de activitate în care se dorește realizarea investiției propuse prin proiect, cu excepția Clasei 2.3.6. „Utilaje și instalații de transportat și ridicat”;	Cheltuielile cu achiziționarea autovehiculelor și a mijloacelor de transport, așa cum sunt ele clasificate în Subgrupa 2.3. „Mijloace de transport” din HG 2139/2004, indiferent de domeniul de activitate al solicitantului ori de domeniul de activitate în care se dorește realizarea investiției propuse prin proiect, cu excepția Clasei 2.3.6. „Utilaje și instalații de transportat și ridicat” și a Clasei 2.3.2.2. Mijloace de transport auto, pentru mărfuri (2.3.2.2.1.,2.3.2.2.3., 2.3.2.2.8.,2.3.2.2.9.)	
3	3.6 Matricea de prioritizare; 5.2.1.b)	Nr. locuri de muncă nou create: 3, 6, 9, 12, 24, 36	Se va crea un loc de muncă pentru fiecare 200.000 euro investiție.	Există mari rețineri la firme privind angajarea obligatorie a unui număr mare de persoane. Există pericolul real să nu se poată finaliza proiectele din lipsa forței de muncă. Deja sunt multe activități în care nu se ocupă locurile disponibile în prezent. Dacă se vor investi cele peste 2 miliarde de euro în județul Gorj, prin această proporție se vor crea peste 10.000 locuri de muncă. Toți angajații din minerit și sectoarele conexe nu trec de 7.000, din care peste o

4	<p>Anexa 14.13.b) Pag. 5</p>	<p>412 Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale Domeniile au fost excluse întrucât nu îndeplinesc obiectivul programului</p>	<p>Se va introduce clasa CAEN 412 in Lista codurilor eligibile (Pagina 22 Secțiunea F - CONSTRUCȚII</p>	<p>treime se vor pensiona, deci nu vor exista oferte de forță de muncă disponibilă. Inclusiv pentru IMM-uri cu peste 100 angajați este foarte greu. Pentru firmele mici și mijlocii este imposibil. De asemenea, solicitarea intră în contradicție cu inovarea și firmele cu valoare adăugată mare.</p> <p>Strategia județului Gorj 2021-2027 propune un scenariu de dezvoltare care urmărește ... dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare.</p>
		<p>Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030</p> <p>Eficiență energetică – Sectorul Rezidențial - Implementarea Strategiei de renovare pe termen lung (SRTL) -</p> <p>Decarbonare - Proiectul STRL presupune, suplimentar renovării clădirilor în scopul creșterii eficienței energetice ce va contribui la</p> <p>îndeplinirea țintelor SRE-E și SRE-İ&R la nivelul anului 2030.</p>		<p>Analiza ORC privind firmele cod CAEN 4120 din județul Gorj arată că sunt 616 firme active cu 1995 salariați și o cifră de afaceri de 333.000.000 lei, cu o productivitate medie de 167.000 lei/an/angajat.</p> <p>În ipoteza că doar 25% din investițiile prin acest program vor fi alocate construcțiilor și modernizării spațiilor, vor fi lucrări de minim 135.000.000 euro (664.785.000 lei) ceea ce presupune un necesar de 3980 angajați în firmele de construcții care vor realiza aceste lucrări.</p>

5	Anexa 14.8 D-12-c)	c) măsuri pentru minimizarea la sursă a deșeurilor rezultate din activitatea de construcții/dezafectare/dezmembrare pentru creșterea gradului de recuperare, reutilizare și reciclare a deșeurilor rezultate (nu se referă la introducerea acestora în fluxul de producție)	c) măsuri pentru minimizarea la sursă a deșeurilor rezultate din activitatea de construcții/dezafectare/dezmembrare pentru creșterea gradului de recuperare, reutilizare și reciclare a deșeurilor rezultate (nu se referă la introducerea acestora în fluxul de producție) sau, pentru grupa CAEN 862 implementarea unor programe și campanii de comunicare de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății — educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos.	Capacitatea actuală a firmelor existente nu acoperă nici jumătate din necesar și există pericolul nerealizării investițiilor, mai ales că sunt și alte programe ale POTJ care necesită construcții. Pentru unele ramuri economice, nu se poate aplica (Sănătate).
---	-----------------------	---	---	--

Consiliul Județean Gorj
Președinte
POPESCU COSMIN-MIHAI

